

การเปลี่ยนแปลงคำแนะนำการรักษาโรคปอดอักเสบที่ติดเชื้อจากชุมชนของ American Thoracic Society และ Infectious Diseases Society of America ค.ศ. 2019

อังศุณิตรี พรคทาทัศน์, ภบ.
ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยมหิดล

พลัญญ์ การเมือง, ภบ. (PharmD)
ศุภกัต ชุมนุวัฒน์, ภบ., PharmD
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เมื่อศึกษาบทความจบแล้ว ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของคำแนะนำในแนวทางการรักษาโรคปอดอักเสบที่ติดเชื้อจากชุมชน ปี ค.ศ. 2019 โดย American Thoracic Society และ Infectious Diseases Society of America
2. นัยยะจากการเปลี่ยนแปลงคำแนะนำต่อการตัดสินใจใช้ยาปฏิชีวนะผู้ป่วยในบริบทของประเทศไทย

บทนำ

โรคปอดอักเสบที่ติดเชื้อจากชุมชน (community-acquired pneumonia; CAP) เป็นโรคที่พบได้บ่อย และเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญที่ส่งผลให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้หากได้รับการรักษาที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในกรณีที่มีการติดเชื้อที่รุนแรง ซึ่งแนวทางเวชปฏิบัติที่มักถูกใช้เป็นการรอบในการจัดการผู้ป่วย CAP ได้แก่ แนวทางการรักษาโดย American Thoracic Society และ Infectious Diseases Society of America (ATS/IDSA) ค.ศ. 2007¹ (พ.ศ. 2550) ซึ่งแนวทางเวชปฏิบัติฉบับดังกล่าวอ้างอิงหลักฐานทางวิชาการเดิมที่มีอยู่เมื่อ 12 ปีก่อน ซึ่งช่วงเวลาหลังจากการเผยแพร่แนวทางเวชปฏิบัติดังกล่าวจนถึงปัจจุบันมีหลักฐานทางวิชาการที่เพิ่มเติมขึ้นทั้งในแง่ของการวินิจฉัยโรคและการจัดการด้านยา ทำให้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ATS/IDSA ได้เผยแพร่แนวทางในการรักษาโรคปอดอักเสบที่ติดเชื้อจากชุมชนฉบับใหม่² ซึ่งปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงคำแนะนำให้สอดคล้องตามข้อมูลจากหลักฐานทางวิชาการที่เป็นปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามแนวทางการรักษาฉบับนี้ครอบคลุมเฉพาะผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีโรคปอดอักเสบที่ติดเชื้อจากชุมชน ที่ไม่มีความบกพร่องของระบบภูมิคุ้มกัน เช่น ผู้ป่วยที่มีเม็ดเลือดขาวต่ำโดยมีสาเหตุจากยา ผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด ผู้ป่วยเอชไอวีที่มีระดับ CD4 ต่ำ และผู้ป่วยปลูกถ่ายอวัยวะหรือไขกระดูก

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลความเปลี่ยนแปลงของคำแนะนำระหว่างแนวทางการรักษาโรคปอดอักเสบที่ติดเชื้อจากชุมชนโดย ATS/IDSA ค.ศ. 2007 และค.ศ. 2019 พร้อมทั้งนัยยะต่อการดูแลผู้ป่วย CAP ในประเทศไทยและการพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ยาปฏิชีวนะในกรณีที่มีการทำ antibiotic stewardship program

การเปลี่ยนแปลงคำแนะนำของแนวทางการรักษาโรคปอดอักเสบที่ติดเชื้อจากชุมชนฉบับใหม่^{1, 2}

การเปลี่ยนแปลงคำแนะนำในแนวทางการรักษาฉบับใหม่ (ตารางที่ 1) อาจแบ่งออกเป็น การเปลี่ยนแปลงใน 3 ส่วนหลัก ได้แก่

1. คำแนะนำในส่วนของการวินิจฉัยและประเมินความรุนแรงของโรค

1.1 การส่งตรวจ sputum gram stain, sputum culture และ blood culture

คำแนะนำในการส่งตรวจหาเชื้อในเสมหะ ในปี ค.ศ. 2019 ยังคงไม่เปลี่ยนไปจากคำแนะนำในปี ค.ศ. 2007 คือ ไม่แนะนำให้ส่งตรวจในกลุ่มผู้ป่วยที่มีความรุนแรงของโรคน้อย หรือ ผู้ป่วยที่สามารถรักษาแบบผู้ป่วยนอกได้ และแนะนำให้ส่งตรวจหาเชื้อจากเสมหะและเลือดสำหรับกลุ่มผู้ป่วยที่มีความรุนแรงของโรคมก (severe CAP) ทุกราย ซึ่งคำแนะนำที่เพิ่มเติมใหม่นั้นเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งตรวจหาเชื้อทั้งในเสมหะและเลือดในกลุ่มผู้ป่วยทุกรายที่มีปัจจัยเสี่ยงในการติดเชื้อ methicillin-resistant *Staphylococcus aureus* (MRSA) หรือ *Pseudomonas aeruginosa* (*P. aeruginosa*) ที่ได้รับ empirical antibiotic เพื่อครอบคลุมเชื้อดังกล่าวทุกราย เพื่อประโยชน์ในการปรับการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างเหมาะสมในกรณีที่ผลเพาะเชื้อหรือผลความไวของเชื้อมีการรายงาน

1.2 การใช้เครื่องมือประเมินความรุนแรงของโรค

แนวทางฉบับใหม่โดย ATS/IDSA ค.ศ. 2019 แนะนำให้ใช้เครื่องมือ Pneumonia Severity Index (PSI) เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าจะรักษาผู้ป่วยแบบผู้ป่วยนอก (outpatient) หรือผู้ป่วยใน (inpatient) เนื่องจากการใช้ PSI ช่วยให้ผู้สามารถช่วยคัดกรองผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตได้ดี และทำนายโอกาสการเสียชีวิตได้ดีกว่าการใช้ CURB-65³ ดังนั้นการใช้ PSI อาจช่วยลดโอกาสในการรับผู้ป่วยเข้านอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็นได้ อย่างไรก็ตามคำแนะนำในส่วนนี้เป็นคำแนะนำที่มีเงื่อนไข (conditional recommendation) โดยให้ขึ้นกับพิจารณาของแพทย์ผู้รักษาในการเลือกใช้เครื่องมือ เนื่องจากการประเมินโดยใช้ PSI ในทางปฏิบัตินั้นอาจทำได้ยุ่งยากกว่าการใช้ CURB-65

สำหรับการตัดสินใจเลือกระดับการดูแลผู้ป่วยในนั้น แนวทางฉบับใหม่แนะนำให้ใช้เครื่องมือประเมิน severe CAP ตาม ATS/IDSA ค.ศ. 2007 เดิม (ตารางที่ 2) เพื่อรับผู้ป่วยเข้าหอผู้ป่วยวิกฤติ (intensive care unit; ICU) หากผู้ป่วยมีลักษณะของ major criteria อย่างน้อย 1 ข้อ หรือ minor criteria อย่างน้อย 3 ข้อร่วมกับพิจารณาของแพทย์ตามสมควรว่ามีความจำเป็นต้องได้รับการติดตามอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามคำแนะนำนี้เป็นคำแนะนำที่มีเงื่อนไขเช่นกัน เนื่องจากยังมีเครื่องมือประเมินอื่นๆ เช่น SMART-COP ที่มีความเหมาะสมและสามารถใช้ประเมินผู้ป่วยได้เช่นเดียวกัน

1.3 การส่งตรวจค่า procalcitonin ในเลือด

Procalcitonin เป็น biomarker ของการติดเชื้อที่มีความจำเพาะต่อการติดเชื้อแบคทีเรียมากกว่าเชื้อไวรัส โดย ATS/IDSA 2019 ไม่แนะนำให้ใช้ procalcitonin เป็นตัวชี้วัดสำหรับการเริ่มรักษาด้วยยาปฏิชีวนะแบบ empirical therapy เนื่องจาก ค่าความไว (sensitivity) ของระดับ procalcitonin ในเลือด ค่อนข้างมีความแปรปรวน อยู่ในช่วงร้อยละ 38-91⁴ อาจส่งผลให้เกิดการแปรผลผิดพลาดได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาจากอาการทางคลินิกของผู้ป่วย ร่วมกับภาพถ่ายรังสีทรวงอกเป็นสำคัญสำหรับการเริ่มการรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ

1.4 การจำแนกประเภทของผู้ป่วย

Health-care associated community acquired pneumonia (HCAP) เป็นหนึ่งในกลุ่มผู้ป่วยที่ ถูกนิยามและพิจารณาว่ามีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อดื้อยา เช่น MRSA หรือ *P. aeruginosa* ซึ่งผู้ป่วย

กลุ่มนี้ถูกระบุคำนิยามไว้ใน ATS/IDSA guidelines for management of hospital-acquired and ventilator-associated pneumonia ปีค.ศ. 2015 ซึ่ง ATS/IDSA CAP guideline ฉบับใหม่แนะนำให้ยุติการจำแนกผู้ป่วย HCAP และให้พิจารณาจากปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อ MRSA และ *P. aeruginosa* ที่มีการสอบสวนอย่างชัดเจนเป็นเกณฑ์ในการเลือกใช้ยาปฏิชีวนะแทน ซึ่งปัจจัยเสี่ยงที่แนวทางฉบับใหม่ให้น้ำหนักมากที่สุด คือ 1) ประวัติการติดเชื้อทั้งสองชนิดของผู้ป่วยในอดีต และ 2) ประวัติการเข้ารับการรักษาทันทีในโรงพยาบาลที่มีการใช้ยาปฏิชีวนะแบบฉีดในช่วง 90 วันก่อนหน้า ดังนั้นบุคลากรสาธารณสุขควรซักประวัติหรือตรวจสอบข้อมูลปัจจัยเสี่ยงทั้งสองข้อนี้ทุกครั้งที่ทำกรักษาผู้ป่วย CAP อย่างไรก็ดีตาม แนวทางฉบับใหม่ยังเสนอแนะว่าควรพิจารณาปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ ที่มีการสอบสวน (validation) อย่างชัดเจนในพื้นที่นั้นๆ ด้วย นอกเหนือไปจากปัจจัยเสี่ยง 2 ข้อที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว

2. คำแนะนำในส่วนของการเลือกใช้ยาปฏิชีวนะและยาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 1 คำแนะนำหลักที่เปลี่ยนแปลงไปของแนวทางการรักษาโรคปอดอักเสบที่ติดเชื้อจากชุมชนโดย ATS/IDSA ค.ศ. 2019²

คำแนะนำ	ATS/IDSA ค.ศ. 2007	ATS/IDSA ค.ศ. 2019
คำแนะนำในส่วนของการบวกรับวินิจฉัยและประเมินความรุนแรงของโรค		
การส่งตรวจเสมหะและเลือด (sputum and blood culture)	แนะนำส่งตรวจในรายที่มีอาการรุนแรง	แนะนำส่งตรวจในรายที่มีอาการรุนแรง (severe CAP) และมีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อ MRSA หรือ <i>P. aeruginosa</i> ที่ได้รับยาต้านจุลชีพแบบ empirical therapy เพื่อครอบคลุมเชื้อดังกล่าว
การใช้เครื่องมือประเมินความรุนแรงของผู้ป่วย	สามารถเลือกใช้ CURB-65 หรือ PSI ก็ได้ในการประเมินเพื่อพิจารณาเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลหรือรักษาแบบผู้ป่วยนอก	แนะนำให้ใช้ PSI มากกว่า CURB-65 เพื่อช่วยลดโอกาสในการรับผู้ป่วยเข้านอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็น (unnecessary hospital admission)
การตรวจระดับ procalcitonin	ไม่ระบุ	ไม่แนะนำให้ใช้ procalcitonin เป็นตัวกำหนดการเริ่มยาต้านจุลชีพ
การจำแนกผู้ป่วยกลุ่ม healthcare-associated pneumonia	ใช้ตามเกณฑ์ของ ATS/IDSA 2005 hospital-acquired and ventilator-associated pneumonia	ยกเลิกการจำแนกผู้ป่วยกลุ่มนี้ โดยให้พิจารณาความชุกของการติดเชื้อและปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อ MRSA หรือ <i>P. aeruginosa</i> ของผู้ป่วยในแต่ละราย
คำแนะนำในส่วนของการเลือกใช้ยาปฏิชีวนะและยาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง		
การรักษาด้วย macrolides แบบ monotherapy	แนะนำในการรักษาแบบผู้ป่วยนอก	ขึ้นกับความชุกของ การดื้อยา macrolide ของเชื้อ <i>S. pneumoniae</i>
การใช้ corticosteroids	ไม่ระบุ	พิจารณาใช้ในกรณี refractory septic shock
คำแนะนำในส่วนของการติดตามผู้ป่วย		

การติดตาม chest imaging

ไม่ระบุ

ไม่แนะนำให้ติดตาม chest imaging ยกเว้นใน
กลุ่มเสี่ยงที่ใช้คัดกรองมะเร็งปอด

ATS/IDSA = the American Thoracic Society/the Infectious Diseases Society of America

CAP = community-acquired pneumonia, MRSA = methicillin resistant *Staphylococcus aureus*, *P.aeruginosa* = *Pseudomonas aeruginosa*

ตารางที่ 2 เครื่องมือประเมินผู้ป่วยโรคติดเชื้อปอดอักเสบรุนแรง (severe CAP) ²

ATS/IDSA 2007 Criteria for defining severe CAP*	
Major criteria	
●	Septic shock with need for vasopressors
●	Respiratory failure requiring mechanical ventilation
Minor criteria	
●	Respiratory rate ≥ 30 breaths/min
●	PaO ₂ /FiO ₂ ratio ≤ 250
●	Multilobar infiltrates
●	Confusion/disorientation
●	Uremia (blood urea nitrogen level ≥ 20 mg/dl)
●	Leukopenia ** (white blood cell count $< 4,000$ cells/ml)
●	Thrombocytopenia (platelet count $< 100,000$ /mL)
●	Hypothermia (core temperature < 36 °C)
●	Hypotension requiring aggressive fluid resuscitation

*ความรุนแรงของอาการระดับ severe คือ ผู้ป่วยที่มี ≥ 1 major criteria หรือ ≥ 3 minor criteria

ความรุนแรงของอาการระดับ non-severe คือ ผู้ป่วยที่ไม่มี major criteria และ < 3 minor criteria

ATS/IDSA = the American Thoracic Society/the Infectious Diseases Society of America, BP = blood pressure, BUN = blood urea nitrogen, CAP = community-acquired pneumonia

เนื่องจากเชื่อที่เป็นสาเหตุของโรคปอดอักเสบติดเชื้อจากชุมชนตามแนวทางการรักษาของ ATS/IDSA ค.ศ. 2007 แสดงดังตารางที่ 3 มีความสอดคล้องกันกับข้อมูลจากการศึกษาในประเทศไทย⁵ ทำให้หลักเบื้องต้นในการเลือกยาปฏิชีวนะ โดยเฉพาะกรณี empirical therapy เพื่อให้ครอบคลุมเชื้อที่อาจเป็นสาเหตุจึงไม่แตกต่างกัน แต่ประเด็นสำคัญคือการพิจารณาทางเลือกแรก (first-line therapy) นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยข้อมูลความชุกของเชื้อดื้อยาในประเทศไทยหรือในโรงพยาบาลนั้นๆ ซึ่งปัจจัยนี้จะมีผลสำคัญที่ทำให้การตัดสินใจเลือกใช้ยาปฏิชีวนะในประเทศไทยอาจมีความแตกต่างจากคำแนะนำของ ATS/IDSA ค.ศ. 2019 (ตารางที่ 4) ได้ ดังนั้นในเบื้องต้น ผู้เขียนจึงยึดข้อมูลความไวของเชื้อต่อยาอ้างอิงตาม National Antimicrobial Resistant Surveillance, Thailand (NARST) ปีพ.ศ. 2562⁶ ในการพิจารณาคำแนะนำที่เปลี่ยนไปในการใช้ยาปฏิชีวนะโดย ATS/IDSA 2019 แต่หากในสถานพยาบาลของผู้อ่านมีข้อมูลจาก antibiogram ของตนเอง ผู้อ่านควรพิจารณาเลือกใช้ยาปฏิชีวนะตามข้อมูลความไวของเชื้อต่อยาตามข้อมูลจาก antibiogram เป็นหลัก

2.1 คำแนะนำการใช้ยาในกลุ่ม macrolides แบบ monotherapy

แนวทางฉบับเดิมของ ATS/IDSA ค.ศ. 2007 แนะนำให้ใช้ยาในกลุ่ม macrolides แบบ monotherapy ได้ในผู้ป่วย non-severe CAP ที่รักษาแบบผู้ป่วยนอกได้ และไม่มีโรคร่วมที่ทำให้พยากรณ์โรคแย่ (ได้แก่ chronic heart, lung, liver, renal diseases, diabetes mellitus, alcoholism, malignancy หรือ asplenia) ทำให้เป็นที่มาของการใช้ยาในกลุ่ม macrolides ที่มากขึ้นและส่งผลให้เกิดเชื้อที่ดื้อต่อยาในกลุ่ม macrolides ที่มากขึ้นในปัจจุบัน และเป็นเหตุให้ ATS/IDSA ค.ศ. 2019 แนะนำให้พิจารณาข้อมูลความไวของเชื้อต่อยาในกลุ่ม macrolides ในพื้นที่ก่อนตัดสินใจใช้ยาในกลุ่มนี้ในผู้ป่วย non-severe CAP ที่รักษาแบบผู้ป่วยนอก กล่าวคือ หากอัตราการดื้อของ *S. pneumoniae* ในพื้นที่ต่อยาในกลุ่ม macrolides น้อยกว่าร้อยละ 25 (ความไวมากกว่าร้อยละ 75) จะแนะนำให้ใช้ยาในกลุ่ม macrolides แบบ monotherapy ได้ แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลความไวของเชื้อ *S. pneumoniae* จากเสมหะผู้ป่วย ต่อ ยา erythromycin ในประเทศไทย เดือนมกราคม-มิถุนายน ปีพ.ศ. 2562 พบว่ามีความไวเท่ากับร้อยละ 55.9 ซึ่งมีแนวโน้มลดลงจากปีพ.ศ. 2561 (ความไวร้อยละ 62.7) ฉะนั้นเมื่อพิจารณาคำแนะนำของแนวทาง ATS/IDSA ฉบับใหม่จะทำให้ยาในกลุ่ม macrolides ไม่ใช่ยาที่ควรพิจารณาสำหรับประเทศไทย แต่ในทางปฏิบัติเมื่อพิจารณาจากอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยในกลุ่มนี้ที่ต่ำและขอบเขตของการครอบคลุมเชื้ออื่นๆ ของ macrolides โดยเฉพาะ atypical pathogens ที่เป็นสาเหตุของ CAP ได้นั้นการใช้ยาในกลุ่ม macrolides ในบริบทของประเทศไทยนั้นยังคงมีความเหมาะสมอยู่ และเนื่องจากแนวโน้มปัญหาความไวของเชื้อ *S. pneumoniae* ต่อยาที่ลดลง แพทย์จึงควรวางแผนและอธิบายการติดตามอาการแก่ผู้ป่วยให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ป่วยกลับมารับการรักษาเพิ่มเติมหากไม่มีการตอบสนองที่ดีต่อยาปฏิชีวนะที่ได้

นอกจากนี้แนวทางการรักษาโดย ATS/IDSA ค.ศ. 2019 ยังได้เพิ่มแนะนำยาทางเลือกอื่นๆ ในผู้ป่วยกลุ่มนี้ ได้แก่ amoxicillin ซึ่งในฉบับเดิมไม่ถูกแนะนำไว้ และข้อมูลความไวของเชื้อ *S. pneumoniae* จากงานวิจัยในประเทศไทยพบว่ามีค่าที่สูงถึงร้อยละ 93⁷ แต่สิ่งที่ควรพิจารณาคือ amoxicillin ไม่สามารถกำจัด atypical pathogens ได้และเป็นข้อจำกัดที่แนวทางฉบับใหม่กล่าวถึงเช่นกัน สำหรับ doxycycline นั้น ข้อมูลความไวโดยรวมของ *S. pneumoniae* จากเสมหะ ต่อยา penicillin และ doxycycline ในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน ปีพ.ศ. 2562 มีค่าเท่ากับร้อยละ 24.99 ซึ่งน้อยกว่ายาในกลุ่ม macrolides และ amoxicillin มาก ดังนั้นยา doxycycline จึงไม่อาจเป็นยาตัวเลือกรายแรกที่เหมาะสม ยกเว้นในกรณีที่แพทย์สงสัยว่าผู้ป่วยติดเชื้อกลุ่ม atypical pathogens

2.2 คำแนะนำการใช้ยาสูตรมาตรฐานสำหรับ empirical therapy ในผู้ป่วย severe CAP

ผู้ป่วย severe CAP ที่แนวทางฉบับใหม่กล่าวถึงคือผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงและไม่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ MRSA หรือ *P. aeruginosa* ซึ่งเดิมมีคำแนะนำให้ใช้ยาแบบสูตรร่วมระหว่าง beta-lactams และ macrolide หรือ beta-lactams และ respiratory fluoroquinolones (levofloxacin และ moxifloxacin) ด้วยน้ำหนักของคำแนะนำที่เท่ากัน แต่ในแนวทางฉบับใหม่นี้ให้น้ำหนักของการใช้ beta-lactams ร่วมกับ macrolides มากกว่า เนื่องจากผลวิจัยแบบอภิวเคราะห์ที่แสดงให้เห็นว่าอัตราการเสียชีวิตที่ต่ำกว่าในกลุ่มผู้ป่วย severe CAP⁸ ซึ่งน้ำหนักคำแนะนำที่เปลี่ยนแปลงนี้เพิ่มความชัดเจนในแง่ของพิจารณาความ

เหมาะสมของการเลือกใช้อยาปฏิชีวนะในทางปฏิบัติได้ดี โดยเฉพาะในสถานพยาบาลที่มีการทำ antibiotic stewardship program

2.3 คำแนะนำการใช้อยา corticosteroids

แนวทางการรักษาโดย ATS/IDSA ค.ศ. 2019 ได้เพิ่มคำแนะนำการใช้อยา corticosteroids จากที่ไม่ได้มีระบุไว้ในฉบับเดิม โดยแนะนำว่าอาจพิจารณาใช้กับผู้ป่วยที่มี septic shock ที่ไม่ตอบสนองต่อการให้สารน้ำและ vasopressors แล้วเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของ Surviving Sepsis Campaign⁹ อย่างไรก็ตามคำแนะนำนี้ไม่ใช่การห้ามใช้ corticosteroids ในผู้ที่มีข้อบ่งชี้ของยา corticosteroids ได้แก่ asthma, chronic obstructive pulmonary disease (COPD) หรือ autoimmune disease ดังนั้นบุคลากรสาธารณสุขควรพิจารณาคำแนะนำในส่วนนี้อย่างระมัดระวัง

ตารางที่ 3 เชื้อก่อโรคที่สามารถพิจารณาเป็นสาเหตุของโรคปอดติดเชื้อจากชุมชนตามประเภทของผู้ป่วย จาก ATS/IDSA 2007¹

เชื้อก่อโรค	ผู้ป่วยนอก	ผู้ป่วยใน	ผู้ป่วยวิกฤต
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	✓	✓	✓
<i>Mycoplasma pneumoniae</i>	✓	✓	
<i>Haemophilus influenzae</i>	✓		
<i>Chlamydia pneumoniae</i>	✓	✓	
Respiratory viruses	✓	✓	
<i>Haemophilus influenzae</i>		✓	✓
<i>Legionella species</i>		✓	✓
<i>Staphylococcus aureus</i>			✓
Gram-negative bacilli			✓

ตารางที่ 4 ยาปฏิชีวนะที่ใช้สำหรับโรคปอดติดเชื้อจากชุมชนที่แนะนำโดย ATS/IDSA ค.ศ. 2019²

กรณีรักษาแบบผู้ป่วยนอก ที่ไม่มีโรคร่วม

- Amoxicillin 1 g วันละ 3 ครั้ง หรือ
  - Doxycycline 100 mg วันละ 2 ครั้ง หรือ
  - Azithromycin 500 mg ในวันแรก จากนั้น 250 mg วันละครั้ง หรือ
  - Clarithromycin 500 mg วันละ 2 ครั้ง หรือ
  - Clarithromycin extended release 1,000 mg วันละ 1 ครั้ง
-

กรณีรักษาแบบผู้ป่วยนอก ที่มีโรคร่วม

Combination therapy:

- Amoxicillin/clavulanate 500 mg/125 mg วันละ 3 ครั้ง หรือ
- Amoxicillin/clavulanate 875 mg/125 mg วันละ 2 ครั้ง หรือ
- Amoxicillin/clavulanate 2,000 mg/125 mg วันละ 2 ครั้ง หรือ
- Cefpodoxime 200 mg วันละ 2 ครั้ง หรือ
- Cefuroxime 500 mg วันละ 2 ครั้ง

ร่วมกับ

- Azithromycin 500 mg วันแรก จากนั้น 250 mg วันละครั้ง หรือ
- Clarithromycin 500 mg วันละ 2 ครั้ง หรือ
- Clarithromycin extended release 1,000 mg วันละ 1 ครั้ง หรือ
- Doxycycline 100 mg twice daily วันละ 2 ครั้ง

Monotherapy:

- Levofloxacin 750 mg วันละ 1 ครั้ง หรือ
  - Moxifloxacin 400 mg วันละ 1 ครั้ง หรือ
  - Gemifloxacin 320 mg วันละ 1 ครั้ง
-

กรณีอาการไม่รุนแรง (รักษาแบบผู้ป่วยใน)

Combination therapy

- Ampicillin/sulbactam 1.5–3 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 6 ชั่วโมง หรือ
- Cefotaxime 1–2 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 8 ชั่วโมง หรือ
- Ceftriaxone 1–2 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 24 ชั่วโมง หรือ
- Ceftaroline 600 mg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 12 ชั่วโมง หรือ

ร่วมกับ

- Azithromycin 500 mg รับประทาน วันละ 1 ครั้ง หรือ
- Clarithromycin 500 mg รับประทาน วันละ 2 ครั้ง

Monotherapy

- Levofloxacin 750 mg วันละ 1 ครั้ง หรือ
- Moxifloxacin 400 mg วันละ 1 ครั้ง

**ในรายที่มีข้อห้ามใช้ macrolides และ fluoroquinolones พิจารณาใช้ beta-lactams ร่วมกับ doxycycline 100 mg วันละ 2 ครั้ง

ผู้ป่วยในที่มีอาการรุนแรง (รักษาตัวในหอผู้ป่วยวิกฤติ)

Combination therapy

- Ampicillin/sulbactam 1.5–3 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 6 ชั่วโมง หรือ
- Cefotaxime 1–2 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 8 ชั่วโมง หรือ
- Ceftriaxone 1–2 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 24 ชั่วโมง หรือ
- Ceftaroline 600 mg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 12 ชั่วโมง

ร่วมกับ

- Azithromycin 500 mg วันละ 1 ครั้ง หรือ
  - Clarithromycin 500 mg วันละ 2 ครั้ง หรือ
  - Levofloxacin 750 mg วันละ 1 ครั้ง หรือ
  - Moxifloxacin 400 mg วันละ 1 ครั้ง
-

ผู้ป่วยที่มีปัจจัยเสี่ยงในการติดเชื้อ MRSA

พิจารณาเพิ่มยาร่วมกับสูตรมาตรฐาน

- Vancomycin 15 mg/kg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 12 ชั่วโมง (ปรับตามระดับยาเป้าหมาย) หรือ
  - Linezolid 600 mg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 12 ชั่วโมง
-

ตารางที่ 4 ยาปฏิชีวนะที่ใช้สำหรับโรคปอดติดเชื้อจากชุมชนที่แนะนำโดย ATS/IDSA ค.ศ. 2019²

ผู้ป่วยที่มีปัจจัยเสี่ยงในการติดเชื้อ *P. aeruginosa*

เปลี่ยนยา beta-lactams ในสูตรมาตรฐานมาเป็นยาต่อไปนี้

- Piperacillin-tazobactam 4.5 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 6 ชั่วโมง หรือ
- Cefepime 2 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 8 ชั่วโมง หรือ
- Ceftazidime 2 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 8 ชั่วโมง หรือ
- Aztreonam 2 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 8 ชั่วโมง หรือ
- Meropenem 1 g ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 8 ชั่วโมง หรือ
- Imipenem 500 mg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ทุก 6 ชั่วโมง

ATS/IDSA = the American Thoracic Society/the Infectious Diseases Society of America

CAP = community-acquired pneumonia, MRSA = methicillin resistant *Staphylococcus aureus*, *P.aeruginosa* = *Pseudomonas aeruginosa*

3. คำแนะนำในส่วนของการติดตามผู้ป่วย

แนวทางการรักษานับใหม่จะระบุคำแนะนำที่ชัดเจนเกี่ยวกับการติดตามผู้ป่วยด้วยภาพถ่ายรังสีทรวงอก (chest imaging) ว่าไม่มีความจำเป็นในผู้ป่วย CAP ที่มีอาการดีขึ้นภายใน 5-7 วันหลังได้รับการรักษา เนื่องจากไม่มีหลักฐานสนับสนุนประโยชน์ของการติดตามภาพถ่ายทรวงอกต่อการรักษา CAP ที่นอกเหนือไปจากการติดตามอาการทางคลินิก (ไข้ ไอ หอบเหนื่อย ความสามารถในการรับประทานอาหารด้วยตนเอง) ของผู้ป่วยแต่อย่างใด

บทสรุป

การรักษาโรคปอดอักเสบติดเชื้อจากชุมชนควรพิจารณาทั้งความชุกของเชื้อที่เป็นสาเหตุ ปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อของผู้ป่วย และข้อมูลความไวของเชื้อต่อยาในแต่ละท้องถิ่น โดยประเด็นหลักของการเปลี่ยนแปลงการรักษาตาม ATS/IDSA 2019 เป็นคำแนะนำที่ส่งเสริมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลมากขึ้น ทั้งในแง่ของการพิจารณาเก็บตัวอย่างเสมหะหรือเลือดเพื่อประโยชน์ในการปรับยาปฏิชีวนะอย่างเหมาะสม การพิจารณาใช้ยา corticosteroids, การใช้ยาปฏิชีวนะแบบ empirical therapy ในผู้ป่วยกลุ่มต่างๆ และการติดตามผู้ป่วย ซึ่งการพิจารณาประยุกต์ใช้ข้อมูลจากแนวทางการรักษานับใหม่นี้ควรอาศัยข้อมูลในบริบทของประเทศไทยในการพิจารณาร่วมด้วยเสมอเพื่อความเหมาะสมของการดูแลผู้ป่วย

เอกสารอ้างอิง

1. Mandell LA, Wunderink RG, Anzueto A, et al. Infectious Diseases Society of America/American Thoracic Society consensus guidelines on the management of community-acquired pneumonia in adults. *Clin Infect Dis* 2007;44 Suppl 2:S27-72.
2. Metlay JP, Waterer GW, Long AC, et al. Diagnosis and Treatment of Adults with Community-acquired Pneumonia. An Official Clinical Practice Guideline of the American Thoracic Society and Infectious Diseases Society of America. *Am J Respir Crit Care Med* 2019;200(7):e45-e67.
3. Aujesky D, Auble TE, Yealy DM, et al. Prospective comparison of three validated prediction rules for prognosis in community-acquired pneumonia. *Am J Med* 2005;118(4):384-92.
4. Schuetz P, Beishuizen A, Broyles M, et al. Procalcitonin (PCT)-guided antibiotic stewardship: an international experts consensus on optimized clinical use. *Clin Chem Lab Med* 2019;57(9):1308-18.
5. Wattanatham A, Chaoprasong C, Nunthapisud P, et al. Community-acquired pneumonia in southeast Asia: the microbial differences between ambulatory and hospitalized patients. *Chest* 2003;123(5):1512-9.
6. National Antimicrobial Resistant Surveillance, Thailand (NARST). Antibiogram [internet]. 2019. Available from: <http://narst.dmsc.moph.go.th/>. (Accessed on 20 October 2019).
7. Jannual S, Montakantikul P, Hongsaitong J, Thamlikitkul V, Sonthisombat P. Pharmacodynamic Evaluation of Oral Amoxicillin, Amoxicillin/Clavulanate, Cefditoren, and Azithromycin Against *Streptococcus pneumoniae*-Caused Respiratory Tract Infections: A Monte Carlo Simulation. *J Med Assoc Thai* 2018;101:305-12.
8. Sligl WI, Asadi L, Eurich DT, Tjosvold L, Marrie TJ, Majumdar SR. Macrolides and mortality in critically ill patients with community-acquired pneumonia: a systematic review and meta-analysis. *Crit Care Med* 2014;42(2):420-32.
9. Rhodes A, Evans LE, Alhazzani W, et al. Surviving Sepsis Campaign: International Guidelines for Management of Sepsis and Septic Shock: 2016. *Intensive Care Med* 2017;43(3):304-77.